

A SIKERES ISKOLAKEZDÉS SEGÍTÉSE: EGY KÉSZSÉGFEJLESZTŐ KÍSÉRLET EREDMÉNYEI

Józsa Krisztián* és Zentai Gabriella**

**Szegedi Tudományegyetem, BTK, Neveléstudományi Tanszék
MTA-SZTE Képességkutató Csoport; SZTE Oktatáselméleti Kutatócsoport
**Békés Megyei Humán Fejlesztési és Információs Központ, Békéscsaba*

Kulcsszavak: óvodai készségfejlesztés, DIFER, hátrányos helyzet

Az iskolakezdés sikerességében meghatározó szerepet játszik, hogy hol tart a gyermek azoknak a készségeknek az elsajátításában, amelyekre az iskolai tanulás építkezni fog. Hol tart az anyanyelv fejlődésében? Van-e elemi számfogalma? Megvannak-e már az írástanulás megkezdéséhez elengedhetetlen idegrendszeri, finommotorikai feltételek?

Korábbi kutatásokból tudjuk, hogy ezeknek a készségeknek a fejlődése időben elnyúló, évekig tartó folyamat. Iskolába lépéskor többévi fejlettségbeli különbség mutatható ki a gyermekek között. A gyermekek egy részének a készségfejlettsége iskolakezdekor csak a 4–5 évesek átlagos fejlettségének felel meg. Ezt a hátrányt, elmaradást az iskola nem tudja behozni. A hátránnyal induló tanulók jelentős része az első iskolai évek alatt végérvényesen leszakad a társaitól, a gyermekek közötti különbségek nagysága az iskolai évek alatt növekszik. Az iskolakezdés sikeressége a gyermekek jövőjét életre szólóan meghatározhatja.

Mindezek arra mutatnak rá, hogy komoly figyelmet kell szentelnünk az óvodás gyermekek készségfejlődésének és -fejlesztésének, az óvoda-iskola átmenetnek. Előadásunkban egy olyan fejlesztő kísérlet eredményeiről számolunk be, melynek középpontjában az elemi alapkészségek óvodai fejlesztése áll. Két évet kitevő, középső- és nagycsoportot átfogó kísérletünkben 300 óvoda vett részt, akiknek közel fele hátrányos helyzetű. Kutatásunk célja az volt, hogy kísérletet tegyünk a DIFER Programcsomag elemi alapkészségeinek óvodai fejlesztésére, kipróbáljuk e játékos készségfejlesztő módszer hatékonyságát. Programunkkal a hátrányos helyzetű gyermekek sikeres iskolakezdését kívántuk elősegíteni. Korábbi országos vizsgálatainkból ismert ezeknek a készségeknek a fejlődési folyamata, kísérletünk eredményeit ezekhez az országos adatokhoz viszonyítjuk.

Vizsgálatunk megmutatta, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek elemi alapkészségeinek fejlettsége társaikéhoz képest jelentősen elmarad. A DIFER hat elemi alapkészsége (számolás, írásmozgás-koordináció, beszédhanghallás, következtetés, relációszókincs, szocialitás) a kísérleti időszak alatt számottevő mértékben fejlődött. A gyermekek hátrányos helyzetéből adódó készségelmaradását a fejlesztés eredményeként jelentős mértékben kompenzálni tudtuk. A kísérletben részt vevő gyermekek nagycsoport végén mért készségfejlettsége szignifikánsan meghaladja az első osztályos novemberi országos átlagokat. Azoknak a gyermekeknek az aránya, akiknél a készségek fejlettsége alapján a sikeres iskolakezdés feltételei fennállnak, a kísérletben résztvevők között lényegesen nagyobb (79%), mint országosan (46%).

Kísérletünk eredményeit összegezve úgy látjuk, hogy játékos óvodai készségfejlesztő programokkal a gyermekek hátrányos helyzetből adódó elmaradása jelentős mértékben csökkenthető, a sikeres iskolakezdés feltételei megteremthetők. Óvodai készségfejlesztő programokkal a hátrányos társadalmi rétegek leszakadása csökkenthető, ezáltal javulhatnak társadalmi beilleszkedésük esélyei.